

ФІЛОСОФІЯ РЕЛІГІЇ ТА РЕЛІГІЄЗНАВСТВО

УДК 228.993.378

DOI 10.35423/2078-8142.2021.1.2.08

В. В. Куриляк,
кандидат філософських наук,
докторант кафедри культурології та філософії
Національного університету «Острозька академія»,
завідувач кафедри філософії, теології та історії церкви
Українського гуманітарного інституту,
м. Буча, Україна
e-mail: v.kuryliak@ugi.edu.ua
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5245-9700>

ПРАКТИКИ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ ЦЕРКВИ АДВЕНТИСТІВ СЬОМОГО ДНЯ В УКРАЇНІ

Розглянуто особливості філософії та практик реалізації принципів здорового способу життя Церквою адвентистів сьомого дня в Україні. Встановлено, що соціальні та культурні зміни, спричинені отриманням Україною статусу незалежності, сприяли відкриттю санаторіїв, пансіонатів, центрів здоров'я вірянами релігійної конфесії адвентистів. Констатовано, що починаючи з 1991 р. адвентисти загалом проводили короткострокові оздоровчі програми та виставки, однак із часом перелаштувалися на західну систему надання послуг на базі постійно діючих оздоровчих установ. Окреслено філософію та практики реалізації здорового способу життя Церквою адвентистів сьомого дня в Україні в контексті роботи медичних, санаторних та оздоровчих закладів, які безпосередньо належать цій релігійній організації. Практична новизна дослідження заснована на матеріалах інтерв'ювання керівників закладів здоров'я, які безпосередньо були дотичними до створення медичних установ та реалізації різноманітних адвентистських програм по здоров'ю. Вивлено, що представники інших протестантських та православних конфесій, які відвідували бази відпочинку,

змінювали свою думку щодо адвентизму та адвентистів, що, своєю чергою, сприяло створенню атмосфери релігійної терпимості та толерантного ставлення один до одного. Діяльність оглянутих центрів здоров'я, санаторіїв та пансіонатів в основному реалізовує місію Церкви адвентистів сьомого дня, а самі виконавці (персонал) вбачають у профілактиці захворювань та реабілітації пацієнтів свій вклад у служіння Богу. Крім того, в діяльності закладів, які ми дослідили, особлива увага приділяється навчанням принципам здорового способу життя, правильного харчування, водолікування тощо. Визначено, що в основу процесу реалізації програм по здоров'ю покладено принципи християнської етики, якими намагаються керуватися керівники та персонал, вбачаючи у цьому виконання місії Христа на землі, особливо у сфері відновлення та профілактики здоров'я відвідувачів санаторіїв.

Ключові слова: філософія здоров'я, практика здорового способу життя, Церква адвентистів сьомого дня.

Суспільно-демократичні зміни, які відбулися у незалежній Україні, сприяли активній участі церков у соціальних програмах, зокрема у сфері поширення ідей здорового способу життя. Особливо ці поступки були яскраво виражені в діяльності Церкви адвентистів сьомого дня (далі Церква АСД). Починаючи з 1990-х рр. ідеї здорового способу життя Церквою АСД пропагувалися на різноманітних громадських програмах у вигляді виставок здоров'я, кулінарних класів, навчання масажу та ін. Проте із втратою широкого кола зацікавленості до короткочасних заходів виникла потреба переходу до стаціонарного типу надання медичних послуг у вигляді санаторіїв, пансіонатів та медичних клінік. Пропонуємо розглянути історію заснування медичних, санаторних та оздоровчих закладів Церкви АСД в Україні з акцентом на окреслення філософії впровадження принципів здорового способу життя. Основною метою дослідження визначаємо окреслення філософії та практик реалізації здорового способу життя Церкви АСД в Україні на базі медичних, санаторних та оздоровчих закладів, які безпосередньо належать цій релігійній організації. Практичну новизну у цій статті вбачаємо у тому, що дослідження засновано на матеріалах інтерв'ювання керівників закладів здоров'я, які безпосередньо були

дотичні до створення та реалізують різноманітні програми здоров'я.

Дослідження ідей здорового способу життя варто розділити на три категорії. До першої категорії відносимо праці дослідників, які не є адвентистами, але досліджували адвентистський спосіб життя та вчення конфесії в цілому. До цієї категорії з українських дослідників варто зарахувати: В. Любашенко [3], А. Колодного [4], П. Яроцького [20], Р. Сітарчука [10], та ін., які вивчали адвентизм в Україні та світі. До другої категорії помістимо праці, які належать вченим, що за конфесійною приналежністю є адвентистами, серед яких: І. Чернушка [2], В. Шевчук [21], В. Куриляк [5], М. Балаклицький [1], О. Опарін [7] та ін., які, маючи наукові ступені за напрямками (медицина, історія, релігієзнавство, філософія, теологія, соціальні комунікації та ін.) висвітлюють питання принципів здорового способу життя під різними кутами. Щодо третьої категорії праць, то вони здебільшого містять практичне застосування принципів здоров'я, не претендуючи на науковий статус. Авторами таких праць переважно є медики-практики адвентисти або ті, хто цікавляться здоровим способом життя. До цієї категорії праць можемо віднести праці Дж. Памплона-Роджер [8], Н. Недли [6], С. Радулеску [6], В. Фостер [6] та ін., які на практиці висвітлюють особливості принципів здоров'я адвентистів. Окремою категорією є праці однієї із засновниць Церкви адвентистів сьомого дня Е. Уайт, яка є ідейним надхненником розвитку реформи здоров'я у середовищі адвентистів. Праці цієї дослідниці поєднують у собі теологічну, філософську, релігійну та практичні складові здорового способу життя [11–17]. Однак у перерахованих категоріях праць не міститься детального опису практичного життя адвентистських санаторіюв, які були засновані в період незалежності України. Цей факт змотивув нас звернути увагу на практичний бік дистрибуючі принципів здорового способу життя в контексті новітньої історії, а саме – їхню рецепцію в українському соціумі.

В основних матеріалах дослідження поетапно буде представлено історію заснування санаторіюв українськими адвентистами,

короткий опис філософії та етики реалізації принципів здоров'я персоналом санаторіїв, пансіонатів та медичних закладів. Дослідження базуємо на матеріалах живого інтерв'ювання керівників, персоналу та відгуках людей, які скористалися оздоровчими послугами Церкви АСД. Отже, беручи до уваги досвід адвентистської церкви за кордоном і сприяння Вайвудського санаторію, розташованого в США, українські адвентисти створили перший в Україні лікувально-оздоровчий центр під назвою «Наш дім», який розташовано у селі Нові Обіходи, Немировського району, Вінницької області. Незмінним керівником цього закладу впродовж багатьох років була Анна Георгіївна Слепенчук, яка під час інтерв'ю прокоментувала, що ідею заснувати центр здоров'я подарував їй сам Бог. Одного разу Анна Георгіївна прочитала у творах Е. Уайт (однієї із засновниць Церкви АСД) про те, що Бог має план, аби біля кожного великого міста був розташований санаторій. Натхнена цими словами, діюча директорка почала роздумувати над цим питанням. Спочатку заклад хотіла зробити в себе в будинку, але пізніше все-таки знайшли територію у сільській місцевості, а саме – у селі Нові Обіходи. Із міста Вінниці до села приїхала бригада, і всі разом почали будувати санаторій, потім ці самі люди залишилися там працювати. Спочатку планувалося створити медико-місійну школу, а згодом з'явилася думка про санаторій. Початкова ідея виникла у 1997 р., а згодом, з 1999 р., розпочала своє існування медико-місійна школа.

До поточних рішень входила потреба придбання земельної ділянки, для купівлі якої зовсім не було коштів, крім 1650 доларів, але навіть із цією сумою нереально було відкрити пансіонат. Для того, щоб придбати ділянку, потрібно було зібрати суму в розмірі 5000 доларів. У той час Анна Георгіївна перебувала в Америці і переймала досвід функціонування санаторію, плануючи там зібрати цю суму. Один чоловік, якого звали Чарльз, допомагав, презентуючи їхній проект у різних містах. Чарльз поїхав до Канади і там під час різних виступів розповідав про бажання побудувати оздоровчий пансіонат. Під час промови до нього підійшла одна людина і дала йому чек на певну суму, який можна було обміняти на гроші лише після 7 липня. Наприкінці серпня Чарльз пішов у банк і об-

мініав чек на 7777 канадських доларів, що на американські долари становило 5000 доларів. Це якраз була та сума, за яку можна було купити земельну ділянку і кілька будинків. Цей досвід Анна Георгіївна та її команда постійно згадують як прояв божого благословення на справу, які розпочали. Того чоловіка, котрий пожертвував їм цю суму, вона ніколи не бачила. Відтоді робота санаторію рухається лише на оптимізмі людей, які працюють в оздоровчому центрі. Саме посвячення та відкриття оздоровчого центру відбулося 2 січня 2002 р. Наразі, діяльність закладу не підтримується спонсорами, тож цей заклад перебуває на повному самозабезпеченні. У вартість путівки до нього входить проживання, харчування і мінімальна кількість процедур. На рік відбувається 25 заїздів, на яких у середньому є присутніми по 40 осіб.

Оздоровчий центр працює у трьох напрямках: 1) лікування послугами фітотерапії, електропроцедур, гідропроцедур, масажми тощо; 2) навчальний процес, під час якого відпочиваючих мотивують змінювати свій стиль життя; 3) відпочинок, цьому слугує здорове харчування та навколишня природа. На сьогоднішній день оздоровчий центр «Наш Дім» являє собою команду однодумців, ентузіастів здорового способу життя. Свою справу вони сприймають як внесок у розвиток здорового суспільства і прагнуть зробити його якомога кращим. Поширюють знання про принципи здорового способу життя як профілактику захворювань. За час свого існування команда накопичила величезний досвід у лікуванні багатьох хвороб, у тому числі й так званих хвороб цивілізації. Немедикаментозне лікування та навчання принципам здорового способу життя – це основа комплексної програми з відновлення здоров'я. Наразі понад 16 тисяч осіб відчули на собі вплив цієї програми, знайшли, на думку керівниці санаторію, гармонію та радість у житті.

Щодо відгуків, то команда санаторію ділиться тим, що переважна більшість відвідувачів у захваті від ставлення команди до них. За словами самих відвідувачів, їх зустрічають «як рідних», панує тепла атмосфера, спокій. У випадку, коли пацієнт забуває про процедури, то члени команди ввічливо про це нагадують з посмішками на обличчях. Також пансіонат має свій позитивний ліку-

вальний досвід. Наприклад, у людей, хворих на цукровий діабет, зникали стрибки цукру в крові; заклад допомагав позбавитися кавової залежності. Під час першого візиту до оздоровчого центру в людей зникали болі у шиї та спині, а тим, хто страждав від постійного підвищеного тиску, ставало краще за час відпочинку та приймання процедур.

Особлива відмінність цього закладу від інших подібних – це якість обслуговування як основна складова діяльності пансіонату «Наш дім». Крім того, в пансіонаті існує своя інфраструктура: дитячий садочок, школа, своє сільське господарство, столярний цех. Працівники постійно підвищують свою кваліфікацію, їм також надають житло та медичну допомогу. Бонусом для співробітників є те, що діти працівників навчаються у школі та садочку, які належать пансіонату. Працівники під час відпусток мають можливість відпочинку в горах або на морі.

Пансіонат «Наш дім» підтримує тісні стосунки з адвентистською церквою, зокрема з керівництвом релігійного управління, що знаходиться у м. Вінниця. На території бази проводяться євангельські програми, виставки здоров'я, медичні лекції, щороку проводять табірні збори. За участю зарубіжних гостей організуються медичні конференції (їхніми спікерами були Френк Форм'є, Чарльзіно Марсель, Ніл Нейдлі, Філ Мілс, Стівен Бор та ін.). Отже, створений оздоровчий центр у селі Нові Обіходи став першим медичним закладом адвентистів в Україні. І хоча сьогодні вже існують новостворені санаторії, однак пансіонат «Наш дім» залишається лідером у втіленні принципів здорового способу життя.

Серед тих, хто наслідував методику і практику пансіонату «Наш дім», став природно-оздоровчий комплекс «Буковинська черешенька», який розташовано в Чернівецькій області. Санаторний комплекс «Буковинська черешенька» знаходиться у мальовничому передгір'ї Карпат. Чисте гірське повітря, джерельна вода, заспокійлива тиша, буковий та хвойний ліс, прогулянки по красивих місцях, духовні роздуми разом з іншими методами оздоровлення та навчанням законам здоров'я гарно впливають на тіло і душу людини. Усе це посилюється атмосферою спілкування, заснованою на «золотому правилі»: «Тож усе, чого тільки бажаєте, щоб чинили

вам люди, те саме чинить їм і ви». Запропонував відкрити комплекс Іван Грабницький, початківець у пасторському служінні Буковинської конференції (регіонального об'єднання) Церкви АСД в Україні. Він знайшов і придбав місце для закладу, після чого почалося будівництво, а в 2008 р. відбулося відкриття «Буковинської черешеньки».

Сьогоднішній керівник закладу Серна Іван Дмитрович стверджує, що досвід, набутий продовж останніх років у закладі, засвідчує, що на даний час це – найкращий із соціальних проєктів Церкви АСД, які існують у цій області. Саме тут пацієнти можуть отримати кваліфіковану допомогу та познайомитися з основами здорового способу життя й природними методами лікування. Жодним чином в лікувальній справі не використовуються хімічні лікувальні засоби, а лише природні. Серед них очистка організму соками, процедури гідротерапії, вправи для хребта, масажі, фізичні вправи, фітотерапія. Планується в майбутньому проводити діагностику (УАЗД), глинотерапію, хвойні та солоні ванни.

Медично-профілактична діяльність «Буковинської черешеньки» набула широкої популярності в Буковині та за її межами. Обласний відділ здоров'я Чернівецької області знайомий з діяльністю закладу, тому часто рекомендує хворим проходити реабілітацію саме в ньому. Заклад має нагороди та подарунки від голови районної державної адміністрації, голови сільської ради та від іменитих пацієнтів. Івану Серні від Вижницької райдержадміністрації та Вижницької райради в 2016 р. за вагомих внесок у становлення української державності, самовіддану працю на благо рідного краю була вручена почесна грамота. У цьому самому році комплекс став лауреатом конкурсу «Кращий туристичний об'єкт».

Природно-оздоровчий комплекс увійшов в організацію «Адвентистське інтернаціональне здоров'я», що відкрило можливість виходу на міжнародний рівень спілкування та здобуття нового досвіду. Щороку комплекс «Буковинська черешенька» проводить 23 заїзди, загальна кількість відвідувачів на рік становить близько 1080 людей. Невелика вартість путівки в порівнянні з іншими закладами також привертає увагу охочих оздоровитися. Керівник

І. Д. Серна розповідає про проблеми, які сьогодні існують в їхньому комплексі. Насамперед – це кадрові питання і відсутність стабільності складу персоналу, який працює. У зв'язку з невеликою зарплатою працівників відбувається плинність і втрата кадрів, що, своєю чергою, спричиняє потребу постійної підготовки нових кадрів.

З метою утримання працівників на роботі їм надається безкоштовне житло та харчування, вони мають право лікуватися безкоштовно, рідним працівників роблять знижку на лікування. Адміністрація бази підтримує тісні зв'язки з релігійними громадами Церкви АСД та управлінням регіонального об'єднання Церкви АСД у Чернівецькій області. Часто на базі комплексу проводяться польові школи, семінари для служителів, надається в оренду територія для дитячих і молодіжних відпочинкових заходів. Тісна співпраця комплексу з релігійними установами та державною владою є гарним прикладом співпраці з метою поширення здорового способу життя та турботою про здоров'я населення. Крім того, представники протестантських та православних конфесій, які відвідували базу, змінювали свою думку відносно адвентизму та адвентистів, що, своєю чергою, сприяло створенню атмосфери релігійної терпимості та толерантного ставлення один до одного.

Ще одним не менш значущим місцем з медично-профілактичним напрямом діяльності в Україні став адвентистський центр оздоровлення та відпочинку «Барвінок», відкритий у 2007 р. у Львівській області, м. Новий розділ. У 2003 р. релігійне управління «Західна конференція» Церкви АСД придбала колишній піонерський табір на березі мальовничого озера «Барвінок» з метою створення тут духовно просвітницького та оздоровчого центру. Ідейним натхненником і організатором цієї справи був президент Західної конференції Коржос Борис Костянтинівич, який докладав багато зусиль, щоб втілити мрії та ідеї в реальність. На придбання бази «Барвінок» кошти були пожертвовані спонсором, проте приміщення колишнього комплексу було у край зруйнованому стані і потребувало капітального ремонту, проведення електролінії, водовідвідної мережі та ін. Упродовж чотирьох років тривала реконструкція, а в 2007 р. заклад почав свою діяльність.

На початку існувала проблема з пошуком працівників, команди, персоналу, завдяки ініціативності адміністрації бази була сформована надійна група персоналу.

База відпочинку працювала продовж цілого року, проте на літні місяці використовувалася для проведення дитячих і молодіжних таборів. Сьогодні команда кваліфікованих, досвідчених працівників оздоровчого центру «Барвінок» пропонує гостям програму, завдяки якій вони зможуть не лише позбутися фізичних недуг, а й знайти душевну рівновагу. Базова програма побудована так, щоб максимально задіяти ресурси людського організму за допомогою принципів здорового способу життя, що сприяє профілактиці і лікуванню захворювань.

Заклад пропонує такі послуги: душ Шарко (гідромасаж, коли вода ллється під тиском), масаж, гідропроцедури, циркулярний душ, сауна, заспокійливі ванни, фітотерапія, є заняття з покращення зору, зарядка ранкова і зарядка для хребта, трудотерапія. Кваліфіковані лікарі читають лекції з профілактики захворювань та здорового способу життя. Є ранкові натхнення і прогулянки за складеними маршрутами.

У «Барвінку» кілька разів відпочивав із сім'єю працівник мерії одного з міст України. За словами відвідувачів, оздоровчий центр сповнений приємною та затишною домашньою атмосферою. Тут присутня людяність та простота. Відчувається єдність команди і те, що робота відбувається заради місії, а не заради заробітку, особливо відпочивальникам смакує меню їдальні.

Керівник центру здоров'я Андрій Анатолійович Бабенцов поділився кількома відгуками своїх пацієнтів: добре місце для відпочинку. Якщо ви втомилися від ритму життя, то це є саме те місце, яке допоможе вам відновитися. Чуйний персонал, добре продумана програма оздоровлення, надзвичайно смачне харчування сприяють цьому. Тут панує сімейна атмосфера, яка створює неймовірний затишок та довіру. Мати здоров'я – це радість, а підтримувати його – це вміння. І саме тут можна навчитися, як його зберегти та відновити. Практичні навички, яких вас навчать тут, будуть корисними в подальшому житті.

Один з відпочивальників відзначав, що був у санаторії на заїздах у 2018 році й в 2019-му; перший раз схуд на 1 кг, а другий – на 2 кг, а між заїздами схуд ще на 7 кг, дотримуючись принципів, про які дізнався у цьому закладі – він вважає, що це було того варте. Інша відвідувачка, яка приїхала до санаторію відпочивати, слухала про переваги здорового способу життя й кинула палити. Ще одна приїхала в санаторій у депресії після смерті сина, під кінець заїзду вона раділа й отримала надію і зміст життя. У відпочивальників, які хворі на цукровий діабет, покращувався рівень самопочуття.

Оздоровчий центр приймає: влітку 45–48 осіб, взимку у середньому 20–25 (від 15 до 35), восени – 35–40, загалом на рік відбувається 20 заїздів. У вартість путівки входять майже всі послуги, крім аналізу крові на цукор і споживання свіжовичавлених соків.

На сьогодні існують проблеми з постійним персоналом, а також немає зручних умов для нього. Працівники живуть у номерах, подібно до відвідувачів. На літо їм доводиться звільняти кімнати, щоб туди могли заселитися відпочиваючі. Оздоровчий центр працює зараз десять з половиною місяців, бо на півтора місяця літа базу використовують як молодіжні, дитячі та підліткові табори. Тому «Барвінку» хотілося б мати повний рік у своєму розпорядженні, бо це дуже впливає на розвиток самого закладу. «Барвінок» готує корпус для персоналу, але не вистачає фінансів, щоб зробити ремонт будівлі до кінця. Ще одна проблема полягає в тому, що немає постійного лікаря на території бази, а також не вистачає поварів на кухні (зокрема шеф-кухаря).

Працівникам надається безкоштовно житло, харчування, фінансова допомога. Люди, які попрацювали довше, отримують щороку на 2% зарплати більше. Якщо працівник хворів, то оздоровчий центр повертає 50% вартості ліків. Коли персоналу потрібен відпочинок, то заклад надає безкоштовний відпочинок на своїй території.

Центр здоров'я «Барвінок» є власністю Церкви АСД, тому комплекс використовується відповідно до стратегії розвитку АСД і виконання нею своїх статутних зобов'язань. На території постійно відбувається польова школа Західної конференції (регіонального

відділення) Адвентистської церкви в Україні, молодіжні, підліткові та дитячі табори, євангельські програми. Роман Угрін з Чехії, спеціаліст у сфері пропаганди здорового способу життя, проводив програму, присвячену магазинам здорового харчування. У 2017 р. керівництвом Західної конференції Церкви АСД придбано ще один комплекс – «Каштан», який межує територіально з базою «Барвінок». У майбутньому після проведення ремонтних робіт у ново-придбаному комплексі значно розширяться можливості центру здоров'я.

Наступним серед низки оздоровчих комплексів АСД є навчально-оздоровчий комплекс «Гармонія», розташований у Новомосковському районі Дніпропетровської області, керівником якого на сьогодні є Олена Євгенівна Дудар. Навчально-оздоровчий комплекс заснований у 2011 р. і, як твердить керівниця, з кожним днем він стає кращим, оскільки постійно розвивається і вдосконалюється. Програма оздоровлення ґрунтується на 8 основних принципах здорового способу життя: вода, сонячне світло, свіже повітря, здорове харчування, фізичні вправи, відпочинок, утримання, душевний спокій. Виконання цих принципів у поєднанні з простими природними методами лікування дає можливість домогтися значних результатів у профілактиці та лікуванні таких захворювань, як артрити, алергії, бронхо-легеневі захворювання, гіпертонія, діабет, гіпоглікемія, депресія, шлунково-кишкові захворювання, зайва вага, нікотинова залежність, рак, серцево-судинні захворювання, стрес та ін.

Від самого початку ідеєю створення санаторію захопився Костянтин Сич, який придбав заклад для санаторію і почав робити у цьому напрямку перші кроки. Проте на деякий час за певних обставин ця ідея відкладалася. На місці майбутнього санаторію проводилися польові школи та табори. У 2011 р. над ідеєю заснування санаторію продовжували працювати Олена Євгенівна Дудар (теперішній керівник санаторію) та Інна Кампен. Завдяки їхнім зусиллям 11 вересня 2011 р. відкрився санаторій для першого заїзду.

У період перших заїздів у санаторії були спартанські умови, оскільки, як згадують працівники, не було навіть чайних ложок для

користування під час прийому їжі. Але наполегливість організаторів надихали і мотивували команду. Згодом усе вирішилося, і умови покращилися. Задовго до відкриття санаторію члени Церкви АСД у Дніпропетровській області, які закінчили медико-місійну школу в пансіонаті «Наш дім», хотіли служити людям у сфері профілактики захворювань, але у них не було лідера. Вони мріяли про те, щоб Бог послав для них таку людину, яка спрямовувала б команду у правильне річище. Тим часом Олена Євгенівна в іншому місті була в розпачі, вона не отримувала насолоди від свого служіння, втратила цікавість до життя. Але у провидіння були плани на тих людей, особливо на Олену Євгенівну. Команда познайомилася, так утворилася міцна команда працівників закладу.

У санаторії на рік відбувається 8–10 заїздів, на яких присутні від 20 до 40 людей. У вартість входять харчування, проживання, консультація лікаря. Заклад пропонує такі послуги, як гідротерапія, масаж, кулінарні класи, усім відвідувачам заклад обов'язково готує зелені коктейлі, соки. Санаторій відвідали відомі пастори-ветерани Ростислав Волкославський та Данило Буз.

Заклад сьогодні переживає проблеми легалізації приміщень та нестачі коштів на реконструкцію. Керівництво санаторію має на меті своєї діяльності покращити умови для клієнтів і підвищити зарплату для працівників. Є проблеми, пов'язані з оновленням команди, яка під час заїздів забезпечена житлом та харчуванням від санаторію.

На базі закладу, крім санаторних заїздів, проводиться дуже багато програм: дитячі табори, школа молодіжного лідера, зібрання слідопитів, польові школи, медичні конференції, соціальні конференції, педагогічні конференції тощо. Нагород від місцевої влади заклад не має, проте є чимало позитивних відгуків про персонал, харчування та атмосферу на базі санаторію «Гармонія».

У 2014–2016 роках, під час воєнних дій, база була притулком для біженців. Допомагали знайти домівки в інших містах для людей, які цього потребували, надавали медичну допомогу, харчування та інше. Директор закладу Олена Євгенівна охоче розповідає про позитивні результати своїх підопічних щодо покращення їх здоров'я. Так, до санаторію завітала жінка, яку звали Ольга, яка бі-

льше 20 років хворіла цукровим діабетом. При нормі цукру в крові до 6 одиниць для цієї жінки була норма 15–16. Ольга 63 одиниці інсуліну колола собі протягом дня. У неї були хворі нечутливі ноги. Після лікування в санаторії цукор знизився з 15 до 9, і жінка почала відчувати нерівності та кожен камінець ногами, йдучи по дорозі. Через 2 роки жінка знову приїхала до санаторію, підтримуючи таку дієту, яку їй показали працівники, і результати були вражаючими, наразі, за її словами, вона живе надією і духовно зростає.

У Чернігівській області у с. Радичів Коропського району в 2014 р. відкрився пансіонат «Десна», керівником якого є Денис Володимирович Боронюк. У цьому пансіонаті можна не лише відпочити, а й зміцнити своє здоров'я. Лікувально-оздоровча програма спрямована на лікування та профілактику захворювань. Немедикаментозні процедури і вегетаріанська дієта допомогли багатьом гостям закладу поліпшити самопочуття і навіть позбавитися хвороб. Програма також включає в себе активну участь людини у процесі зцілення. Для фізичних вправ і скандинавської ходьби є красивий ландшафтний парк зі звивистими доріжками й ліхтариками. Басейн довжиною 16 метрів підходить для плавання та аквааеробіки. Розпорядок дня насичений і надає радість від здорового способу життя.

Мета програми – не просто лікування, а повноцінне лікування та відновлення фізичного, емоційного і духовного здоров'я. Ідея утворення пансіонату виникла у 2000 р. у сім'ї Бородюк, а саме – у батьків діючого керівника Володимира та Валентини. Ця думка відшліфовувалася у них вісім років, і в 2008 р. розпочалося будівництво. У 2014 р. пансіонат «Десна» активно розпочав свою діяльність. Коли готувалися до відкриття пансіонату, було мало однодумців й тих, хто б міг співпрацювати із сім'єю Бородюк, особливо не було міцної початкової команди. Існували сумніви щодо того, чи будуть приїжджати відпочивати у заклад відвідувачі, бо він розташований віддалено, на півночі України. Незважаючи на те, що все побудували, повірити в успіх було важко. Приятель сім'ї Віра Петрівна, спеціаліст у медичній справі, одного разу сказала: «По-

чинайте з маленького, але з ентузіазмом». І сім'я, натхненна обітницями Божими і словами цієї жінки, повірила у свої сили і маленькими, але впевненими кроками розпочала роботу.

Основною проблемою на початку діяльності була нестача працівників. Тоді команда засновників та працівників зібралася і чітко осмислила свою місію, щоб її здійснювати для людей так, як написано в Біблії, у творах Еллен Уайт, де прописано, як повинні працювати такі заклади. І тоді вони зрозуміли: лише тоді, якщо будуть жити місією, їхня робота буде торкатися сердець інших. Команда стикалася з фінансовими проблемами, але знаходилися спонсори, і ситуація покращувалася.

Сьогодні заклад організовує по два заїзди на місяць, у кожному з яких по 32–33 особи. Пансіонат пропонує такі послуги, як медичне лікування, лекції, кулінарні майстер-класи, веганська кухня, фінська сауна, басейн тощо. Існує два види путівок: звичайна, до якої входять такі послуги, як плавання в басейні, зарядка, релакс, відвідування лекцій та майстер-класів, й путівка з розширеним спектром послуг – люди не лише відпочивають, а й лікуються.

Для відпочивальників усі лекції та семінари проводять працівники пансіонату, а команда їздить на різні конференції, які проводить Церква АСД з підвищення кваліфікації. Працівникам надається житло, пільги на харчування, фінансова допомога на медичні аналізи. Пансіонат багато вкладає в освіту працівників, у підвищення їхньої кваліфікації.

Пансіонат «Десна» відвідали деякі політики і представники влади, а з християнського середовища – барабанщик гурту «Новий Єрусалим» та працівники християнських медіа-груп. Ось деякі відгуки: «Дякуємо всьому колективу за добре ставлення, дружній колектив, смачну їжу. Здоров'я стало набагато краще. Бажаємо команді успіху, здоров'я, щастя, велике спасибі!»; «Дякуємо за чудо, яке ми побачили. За любов, яку ми відчули від кожного працівника вашого пансіонату. Веземо із собою все, що побачили, слухали і записали!»; «Щиро вдячні за турботу, увагу, професіоналізм. Ці 10 днів прожили, наче в раю, далеко від жорсткої реальності. Ваші квіти, сади, фонтани, рибки, а, найперше, добрі і уважні люди

сприяли відновленню фізичного та духовного здоров'я. Будемо розповідати про вас усім!».

Керівник пансіонату Денис Бородюк підкреслює: «Ми робимо усе гарно, нехай менше, але гарно і усе виконуємо якісно, як для Бога». Добре мати командний дух, і «Десна» його має! Люди приїжджали в депресії, а назад їхали в чудовому настрої. Пастори харизматичних церков, які проводять зцілення людей, зрозуміли, що, перш за все, потрібно робити кроки до послуху Богу, слухатися Його законів, і вони прийняли рішення змінювати також себе», наголошує Денис.

У 2014 р. відкрився дім здоров'я та відпочинку «Айдар» у с. Старий Айдар Станично-Луганського району Луганської області, керівником якого призначений Анатолій Михайлович Куліков. Відвідавши санаторій у с. Нові Обіходи взимку 2006 р., Анатолій Куліков зрозумів, що санаторії – це чудова можливість служити Богу та людям. Ідея засіла в підсвідомості Анатолія, він почав вивчати цю тему в книжках Еллен Уайт. Згодом, коли він краще зрозумів цей процес, наважився продати частину свого бізнесу та будинок і купити ділянку для бази відпочинку. До його ідеї приєдналися дружина та сини, які також зробили певний фінансовий внесок у розвиток «Айдару». У 2008 р. розпочинається будівництво, а вже у 2014 р. відбулося відкриття бази. Через війну на сході України команда «Айдару» відчула покликання служити людям як волонтери. Не отримуючи зарплату, вони безкоштовно надавали медичну допомогу, брали на реабілітацію біженців, солдатів і місцевих людей. Це тривало протягом трьох років, і в 2017 р. люди почали відвідувати базу відпочинку.

Керівник закладу стверджує, що життя бази відпочинку «Айдар» завжди насичене досвідом почутих Богом молитов. Бог благословляв і підтримував команду фінансами так, що вони практично ніколи не закінчувалися. Крім того, хоча навколо точиться війна, працівники бази відпочинку свідчать, що Господь їх оберігає від обстрілів та розрухи. Кожного дня команда впевнювалася в тому, що вони знаходяться там, де бажає їх бачити Господь.

Уже не перший рік основна проблема, з якою стикаються медики-місіонери «Айдару» – це війна. Через те, що навколо шум, небезпека і тривога, команді пропонували покинути таку місцевість, але адвентисти впевнені: Бог показав їм, що потрібно залишатися. Кількість заїздів і відвідувачів на даний час нестабільна, але вона є! У квітні, травні заїздів взагалі не було, бо люди бояться їхати відпочивати в «Айдар», хоча, за словами Анатолія Михайловича, «тут, під опікою Божою найбільш надійне місце». Приблизно 8, 12, 17 відвідувачів приїжджають відпочивати на базу. Один із представників Української православної церкви Київського патріархату відвідав «Айдар».

На базі відпочинку існують такі послуги: басейн, фітопроцедури, гідропроцедури, масаж, інгаляції тощо. Тут постійно діяла медико-місійна школа, польові школи. Проводили програму разом з різними конференціями (відділеннями церкви в регіонах) з підготовки служителів для кабінетів здоров'я (близько 25 людей навчалася на цій програмі), відбулися програми відродження для євангелістів і лідерів громад.

Марія Комарницька розповідає, що приїхала в «Айдар» за порадою родички, яка сказала, що ця база відпочинку – «найкращий санаторій зі всіх інших», і ці слова підтвердилися під час перебування там Марії Іванівни. Вона каже: «Дуже уважно та бережно грамотна команда цього закладу ставиться до відпочивальників. Крім лікування, людина отримує ще певні знання зі сфери здорового способу життя. Тут приємні кімнати та відмінне харчування». Інших вражає дуже доглянута, приємна і красива територія, оповита тишею та свіжим повітрям. Приїхавши сюди, люди отримують чудовий відпочинок та всю необхідну якісну медичну допомогу. Відвідавши базу, люди повертаються до своїх домівок натхнені, з чудовим настроєм та з думкою повернутися в «Айдар» ще не один раз.

«Ми старасмося дуже суворо дотримуватися тих принципів, які записані в творах Еллен Уайт, найвідомішої серед адвентистів письменниці, що писала на тему реформи здоров'я. Ми не є фанатиками, але дотримуємося того, що написано там» – говорить керівник закладу Анатолій Куліков. Він розповідає досвіди своїх паці-

ентів: «У багатьох людей відбувається переосмислення свого життя після відвідування закладу. Одного разу до «Айдару» завітала жінка на ім'я Софія, вона перебувала в депресії і декілька днів проводила в сльозах, але десь на п'ятий день заїзду її життя змінилося на краще. Ще один чоловік з м. Щастя приїхав на базу відпочинку з вагою 130 кг, він не міг самостійно ходити, був хворобливим, але, прийнявши реформу харчування, яку пропонує заклад, до кінця заїзду він вже ходив на великі дистанції самостійно. Вдруге він завітав до «Айдару» вже здоровою і щасливою людиною».

Центр оздоровлення та відпочинку «Сонячні Карпати» у с. Брестів Мукачівського району Закарпатської області почав діяти з 2017 р., його керівником є Іван Андрійович Яворський. «Сонячні Карпати» – це центр оздоровлення та відпочинку, де втілюються принципи здорового образу життя, де можна відпочити, покращити стан здоров'я та попередити виникнення хвороб. Основні напрями оздоровчої діяльності: зміцнення імунітету, профілактика серцево-судинних захворювань, позбавлення зайвої ваги та очищення організму від шлаків, профілактика ракових захворювань. Відповідно до лікувальної спрямованості спеціально розроблені оздоровчі програми, кожна з яких комплексно забезпечує укріплення організму. Харчування: трьохразове вегетаріанське; номери: одномісні, двомісні, сімейного типу. Також можливе проживання без надання медичних послуг. У такому випадку окремо можна скористатися такими послугами, як масаж, СПА-процедури, оздоровчі ванни, сауна, басейн, тренажери, загальне ЛФК та ін.

Усі названі адвентистські центри здоров'я, пансіонати та бази відпочинку свою місію вбачають у профілактиці захворювання та реабілітації пацієнтів після активного лікування. У подібних закладах особлива увага приділяється навчання принципам здорового способу життя, правильному харчуванню та водолікуванню.

Сьогодні у м. Києві функціонує медичний центр «Angelia», керівником якого є Юрій Бондаренко. «Ангелія» – це сучасна, добре обладнана клініка для всієї сім'ї, в якій вважають, що здоров'я – це безцінний дар, який потрібно вміти зберегти. Клініка має відповідні ліцензії та дозволи на медичну діяльність, яка пов-

ністю регулюється державним законодавством щодо медичних закладів в Україні. Обладнання, оздоблення клініки, технології та методики лікування відповідають нормам та вимогам державного законодавства. У клініці працює медичний персонал, який має державну атестацію. «Ангелія» дотримується законодавства України, зокрема стосовно лікарської таємниці.

Лікарі клініки – досвідчені, дипломовані професіонали, які застосовують найкращі сучасні методики лікування та постійно вдосконалюють свої навички у співпраці з провідним медичним університетом США (Loma Linda Medical University, Каліфорнія).

«Ангелія» впроваджує стандарти не лише в медичній галузі, а й у сфері підтримки християнської моралі та зростання рівня християнського життя. Пацієнти, звертаючись у клініку «Ангелія», отримують по-справжньому професійну та ефективну допомогу в максимально доброзичливій атмосфері. Засновником християнського адвентистського медичного центру (торгова марка – клініка «Ангелія») є Церква адвентистів сьомого дня в Україні. Клініку почала свою діяльність як центр впливу під час проведення євангельської програми «Київ – місто надії» у 2014 р., а перша медична ліцензія була отримана у 2016 р.

На цьому місці збиралися асоціальні люди, п'яниці, наркомани, саме тому цю територію місцеві мешканці обходили стороною. А коли була збудована клініку, де зараз лікуються, у тому числі отримують звільнення від залежностей, люди, місцеві мешканці почали приходити подивитися клініку та із захопленням відгукуються про адвентистський лікарняний заклад. Крім того, у клініку відбуваються концерти, дитячі заходи, сама територія доглянута, з підстриженим газоном та чудовими вічнозеленими рослинами. Працівники «Ангелії» впевнені, що саме перетворення цього місця із занедбаного на райський куточок, де люди знаходять зцілення, і є чудом Божим. Команда вбачає Божу допомогу в тому, що пацієнти починають більше довіряти клініку, коли бачать наполегливу та самовіддану працю й служіння лікарів людям ради повернення їх до радості здорового життя.

Клініку «Ангелія» постійно розвивається, оскільки медицина не стоїть на місці. Команда прагне покращувати якість надання

медичних послуг і розширювати медичну діяльність, реалізуючи свою місію. Саме тому клініка має велику потребу у коштах на розвиток та придбання нового обладнання, з урахуванням розробки мобільних клінік. Загалом, клініку відвідують більш за 3500 чоловік на рік (це амбулаторні пацієнти, стаціонарні, відвідувачі мобільних клінік та різних заходів, які здійснює «Ангелія»).

У клініці надається широкий спектр послуг за різними напрямками. Прайс послуг знаходиться у відкритому доступі на сайті клініки. Ліцензія на медичну практику, яку має «Ангелія», включає в себе дозвіл на роботу за наступними напрямками: сестринська справа, загальна справа із сімейної медицини, наркологія, психіатрія, неврологія, терапія, ортопедія-травматологія, стоматологія, стоматологія ортопедична, променева діагностика (рентгенологія), УЗД діагностика.

У закладі кожен пацієнт є цінним і має рівні права на якісну медичну допомогу. Поважне ставлення до кожного пацієнта, незалежно від його соціального статусу, є частиною професійної та християнської етики клініки. У закладі надавали медичну допомогу військовослужбовцям України різних рангів від солдата до генерал-майора, керівникам органів місцевого самоврядування, мерам міст, діячам культури та мистецтв, зокрема художникам, акторам, співакам, працівникам телебачення, лідерам релігійних конфесій.

Усі працівники клініки «Ангелія» мають соціальний захист згідно з вимогами державного законодавства. Додатково працівникам безоплатно надаються медичні послуги: консультації лікарів, діагностика, масаж та інше в межах соціального пакету для працівників. Для робітників існують знижки на послуги клініки поза межами соціального пакету. За потреби їм надається допомога на оренду житла та матеріальна допомога за різних сімейних обставин. До речі, знижки, спеціальні акційні пропозиції та програми на постійній або періодичній основі надаються всім членам Церкви АСД та малозабезпеченим групам населення, зокрема людям з інвалідністю, малозабезпеченим сім'ям, внутрішньо переміщеним особам тощо.

За час свого існування Клініка «Ангелія» провела значну кількість програм зі здоров'я. Діяли довгострокові благодійні програми для переселенців, ветеранів, військовослужбовців України та членів їхніх сімей, людей з інвалідністю та багатодітних сімей. Такі програми тривали більше року кожна, проводилися разом з різними благодійними організаціями та урядами різних країн, допомога була надана тисячам громадян. Відбувалися також короткострокові благодійні програми: акції на безоплатну стоматологічну допомогу для дітей, також дітей та підлітків у дитячих літніх таборах, тренінги з надання першої медичної допомоги, навчання людей з інвалідністю методам масажу, благодійні мобільні клініки, програми «Вісім принципів здоров'я», програми «Дихайте вільно», тренінги з психології з управління стресом, навчальна програма «Школа консультантів із залежностей», конференції, цикл групових «Зустрічей з лікарем», які мали просвітницьку та місійну мету. Учасниками таких заходів були представники Loma Linda University Health, зокрема керівник David Harris. Також за допомогою клініки створюється просвітницька передача на радіо «Голос Надії» «Зустріч з лікарем». Лікарі та фахівці клініки беруть участь у конференціях, телепроектах різних телеканалів з просвітницькою метою, аби популяризувати принципи здорового способу життя.

Особливість клініки «Ангелія» полягає у тому, що всі члени команди ведуть здоровий спосіб життя, адже давно відомо, що «здоров'я набагато більше залежить від наших звичок і харчування, ніж від лікарського мистецтва» (Д. Леббок). Працівник клініки розповідає про досвід допомоги внутрішньо переміщеним особам: «Коли Юлія зайшла до кабінету, замість звичайного привітання я одразу почула незадоволення, починаючи з того, що вона не могла знайти наш медцентр, і закінчуючи тим, що важко було все залишити на Донбасі та переїхати до Києва, живучи перші дні на вокзалі. З кожним наступним сеансом масажу я почала помічати в Юлії зміни. Вона вже не висловлювала незадоволення, а спокійно спілкувалася, почала ставити питання на духовні теми. На останній сеанс вона прийшла з посмішкою! З медичних ознак: у Юлії значно зменшилися головні болі, перестали німіти руки. Прощаючись, вона сказала: «Я відчуваю, що Бог все ж діє у моєму житті». Коли

спостерігаєш такі зміни всього за п'ять сеансів, розумієш, наскільки чудово Бог діє на серця людей. І як приємно бути інструментом в Його руках!» (медсестра Наталія Володимирівна, січень 2017 р.).

Одного разу в клініку зателефонували і запитали, чи може лікар-невропатолог виїхати додому до пацієнта. Виявилось, що всі місцеві лікарі, до яких телефонували, відмовилися їхати. Проте лікар-невропатолог з «Ангелії» погодилася. Стан пацієнтки, до якої викликали, був дуже незадовільний: за два тижні жінка перестала ходити і взагалі рухати ногами, трохи могла поворушити руками і розмовляти. Жінка була в розпачі. Лікар-невропатолог провела огляд пацієнтки і виявила, що стан потребує госпіталізації. Водночас лікар доступно пояснила пацієнтці стан її здоров'я, дала відповідні рекомендації. Таке ретельне роз'яснення надихнуло жінку і вселило в неї надію. Наприкінці відвідування лікар запропонувала помолитися, і пацієнтка погодилася. Жінка, яка ще недавно була в розпачі, почала розпитувати про клініку, адже її здивувала пропозиція помолитися і вразили медичні знання лікаря, розмова зайшла про Бога. У той день виклик додому тривав чотири години! Пацієнтка, від якої відмовилися всі лікарі, отримала надію на зцілення від лікаря «Ангелії».

Церква адвентистів сьомого дня в Україні надає допомогу наркозалежним особам через лікування та реабілітацію у спеціальних центрах, одним з яких є полтавський центр «Вихід є!». Керівник – Руслан Миколайович Ільченко. Цей Центр лікування залежностей існує з 2002 р. як колегія експертів, які діагностують і проводять лікування алкоголізму, наркоманії та ігрової залежності. Усі фахівці центру мають дозвіл на лікування залежних людей, працюють найкращі лікарі, психологи, соціальні працівники, духовні наставники, консультанти (колишні залежні). У команді є також співробітники, які самі не мали проблеми залежності (лікарі, психологи, психотерапевти). Усі вони – професіонали, яким довіряють клієнти.

Як підкреслюють засновники установи: «Нас цікавить позитивний результат, тому у своїй роботі ми застосовуємо новітнє обладнання і визнані програми, які сприяють швидкому одужанню

залежного пацієнта». Клініка має комфортні умови для місцезнаходження пацієнтів та просторі кімнати для занять спортом. Ідея відкрити такий центр належить теперішньому її керівнику Руслану Ільченку. Він зіткнувся на своєму життєвому шляху з такими самими проблемами, як і відвідувачі його клініки, тому Руслан добре розумів залежних людей і бажав їм допомогти. Пройшовши навчання разом зі своєю командою працівників, Руслан Миколайович 5 січня 2005 р. відкрив наркологічну клініку.

Спочатку в команді було багато невмотивованих людей. Директор пережив наклепи, а команда – зраду та шахрайство. Усі ці перешкоди вдалося подолати, і зараз клініка активно працює задля порятунку хворих. Проте існують люди, які не мають можливості оплатити лікування. Незважаючи на те, що клініка має особисті пожертвування та пожертвування від інших організацій, на жаль, цього інколи не вистачає, і команда змушена відмовляти людям. Тому центр має потребу в людях, які могли б оплатити 50% вартості лікування за особу, яка цього потребує.

Приблизна кількість відвідувачів у закладі – 30–45 осіб/місяць. Клініка активно допомагає навчатися та здобувати нові знання своїм працівникам, окрім того, підтримує тісний зв'язок з церковними установами і запрошує пасторів звершувати капеланську підтримку. На території закладу проводяться євангельські програми, лікувальна програма «12 кроків», також розглядається метод Мюррей – це робота з наслідками особистих психологічних та інших травм залежних. Після завершення лікування з відвідувачами клініки протягом 3 місяців служителі церков ведуть бесіди на духовні теми.

За час своєї діяльності заклад отримав відзнаки та нагороди. Ось деякі з них: Грамота «За активну участь у популяризації основ тверезого способу життя серед молоді» від Київської міськради (2005), Грамота «За успішну реалізацію соціально значимих програм у Полтавській області» від Полтавської облдержадміністрації (2007), Почесна грамота від Студентської ради м. Полтави (2008), Подяка збірній команді «Соккер» ГО «Вихід е!» за II місце у фіналі турніру «Футбол України проти наркотиків» від Всеукраїнської мережі ЛЖВ (2007), Подяка від Медичного коледжу УМСА «За

захід з профілактики ВІЛ/СНІД» (2007), Диплом за участь у фестивалі-ярмарку соціальних ініціатив і проектів «Аполонія 2008» від Полтавської міськради (2008), Подяка від колективу Полтавського міського багатопрофільного ліцею № 1 (2016). Також, заклад має чимало досвідів пацієнтів, які отримали реальну допомогу.

Сергій, відвідувач центру, розповідає, що в період його наркотичної залежності він втратив кохану дівчину, здоров'я, захворів на ВІЛ, були проблеми з ногами, були рани, які не загоювалися. Він звертався до різних лікарень та центрів у Києві, але все було марно. Пізніше дізнався про реабілітаційний центр «Вихід є!», де отримав усю необхідну допомогу та підтримку. Там його навчили жити тверезо, також центр привів його до Бога. Брати Артем та Ігор розповідають, що вони втратили сім'ї, опинилися у в'язниці, мають проблеми з кровоносною системою, хворобу гепатит С, втратили роботу тощо. Та на даний момент вони пізнали щасливе життя з Богом та без наркотиків.

Інший центр допомоги залежним «Вихід є!» знаходиться у м. Кривий Ріг Дніпропетровської області. Керівник – Сергій Вікторович Середа. Центр надає допомогу у лікуванні від ігрової, алкогольної, наркотичної залежностей. У 2017 р. до Кривого Рогу приїхали пастор Віталій Гануліч та Руслан Ільченко, керівник реабілітаційного центру «Вихід є!» з пропозицією відкрити центр допомоги залежним. Вони були готові проводити для відвідувачів різні програми. Віталій та Руслан запропонували Сергію Середі звернутися до адвентистів з Австралії, у яких була можливість фінансово допомогти відкриттю центру. Віряни почали діяти, шукати приміщення, і 4 липня 2017 р. заклад почав свою діяльність.

Сергій Вікторович бачив, що багато його друзів помирали від залежностей, і в Кривому Розі не було лікувальних закладів, аби допомогти таким людям. Сьогодні керівник Центру допомоги залежним «Вихід є!» з впевненістю каже, що Бог у призначений Ним час допоміг з надійною командою, приміщенням, спонсорами. Однак є у Центру і проблеми, зокрема зі спеціалістами, немає стабільної фінансової підтримки.

Центр «Вихід є!» відкритого типу, в якому нікого не тримають насильно. Команда працює за чотирма напрямками, допомагає в духовній, фізіологічній, психологічній та соціальній сферах. Щонеділі до центру запрошуються духовні наставники, де читають професійно лекції про хімічну залежність, є програма, написана спільно з американцями, затверджена й активно використовується в центрі. Індивідуальний підхід до кожної залежної людини. Заклад може прийняти до себе на лікування до 16 осіб. За можливості відвідувачі вносять кошти на своє лікування. Працівникам надається фінансова підтримка, вони безкоштовно відвідують тренінги, які проводить Руслан Ільченко. У 2017 р. відбулася школа консультантів, на якій поліція міста проводила програму «П'яні окуляри» (залежним одягалися окуляри, які надавали відчуття алкогольного сп'яніння для того, аби твереза людина зрозуміла, що такий стан призведе лише до негативних наслідків).

Заклад протягом нетривалого часу діяльності отримав визнання, подяки та нагороди. Деякі із них: Лист подяки від «Анонімних наркоманів»; Лист з подякою від Департаменту у справах сім'ї, молоді та спорту Виконкому Криворізької міської ради (2018); Подяка від БО «БТ «Мережа» м. Кривий Ріг» – за активну громадську позицію, підтримку внутрішньо переміщених осіб (2018); Грамота соціальному працівнику БО «Вихід Є!» Сергію Підвалюку від Виконкому Криворізької міської ради за вагомий особистий внесок у реалізацію державної молодіжної політики, активну громадську діяльність (2019); Подяка від Криворізького професійного гірничо-металургійного ліцею за активну участь у популяризації основ тверезого здорового способу життя серед молоді; Подяка від Дошкільного навчального закладу № 120 за активну участь у покращенні умов дитячого садочку (2019).

Кожна людина, яка пройшла реабілітацію в центрі від початку до кінця, є тверезою, всі чотири сфери у неї відновилися: така людина працює і приносить користь суспільству, знайома з Богом і з Біблією, у неї зникає залежність, вона себе добре почуває.

У с. Червона Поляна Коропського району Чернігівської області працює реабілітаційний центр «Шлях до Христа», керівником якого є Олександр Балковий. Він 20 років тому сам був наркозале-

жним, завдяки Божій допомозі він позбувся цієї залежності і зараз служить іншим людям. Олександр палко молився про те, щоб з'явився центр для залежних людей від Церкви адвентистів сьомого дня в Україні, і вже в 2009 р. його запросили бути служителем у реабілітаційному центрі. Деякий час тривав пошук місця для цієї установи та ремонт приміщення. Тож на сьогодні центр працює вже близько 10 років.

Заклад відновлює психологічний, духовний, фізичний потенціал людини за спеціальними церковними програмами. Центр навчає людей відчувати себе комфортно в тверезості. Часто працівники проводять програми зі здоров'я. У центрі використовується багато програм саме на основі принципів Церкви АСД. Найбільш комфортно працювати команді центру з 10 людьми. Тоді створюється сімейна атмосфера, і працівники закладу встигають наглядати за залежними. За можливості залежна людина робить фінансові внески лише на період випробувального терміну. Якщо можливості немає, то клієнт може відпрацювати ці гроші на роботі, яку надає заклад, і повернути.

Крім лікування, відвідувачі можуть працювати і заробляти гроші (щоб вони не пішли на алкоголь чи тютюн, керівник закладу контролює їх видачу на необхідні продукти). Коли пацієнти виходять тверезими з реабілітаційного центру, то можуть взяти в оренду собі квартиру, купити деякі речі і продукти на перший час. «Найкраща нагорода для мене, каже керівник закладу, те, що людина виходить з центру твереза та оновлена як фізично, так і духовно та психологічно».

Заклад надає своїм працівникам житло, продукти і намагається допомагати усім відповідно до можливостей. Багато людей завдяки реабілітаційному центру «Шлях до Христа» прийшли до Бога, живуть тверезим життям, працюють та радіють.

Наступний тип соціальної діяльності, який здійснюється з ініціативи та за підтримки церкви – це Будинки для літніх людей. Один з них у с. Коритне Виженського району Чернівецької області. Керівник – Вікторія Іванівна Головач. Будівлі притулку для людей похилого віку в с. Коритному віддалені від обласного і райцентру.

Вони знаходяться там, де завжди свіже повітря та мальовнича природа. Нині у закладі проживають понад 20 осіб з різних районів Чернівецької області, здебільшого віком від 70 років. Бабусі та дідусі гуляють на свіжому повітрі, іноді за бажанням допомагають по господарству.

Ідея про створення будинку для літніх людей з'явилася серед буковинських адвентистів ще в 1995 р. У цьому році деякі з них відвідали Генеральну конференцію в Нідерландах і познайомилися з чоловіком з Австралії на ім'я Йоган, з яким поділилися своїм бажанням відкрити такий будинок. Через два роки Йоган завітав до них у гості й привіз із собою 1500 доларів, щоб пожертвувати кошти на даний проект. Церква АСД спільно із сільською радою відкрили такий заклад у с. Коритне. Вікторія Іванівна Головач відтоді і до сьогодні працює керівником будинку.

Завдяки тим 1500 доларам, які потрапили у руки команді будинку престарілих через Йогана, працівниками було зроблено багато роботи в одному корпусі закладу, а саме: провели опалення, вставили вікна та двері, перемурували стіни, побілили та багато іншого. Ремонтні роботи розпочалися з 1 вересня, а 26 грудня 1995 р. будинок прийняв до себе людей, які потребують догляду. Вікторія Іванівна вірить, що це було Боже благословення, тому що досі будинок користується попитом й повагою з боку людей. Районний керівник не хотів, щоб приходили віряни в будинок і проповідували, але ситуація склалася на користь віруючих адвентистів.

Зараз у будинку проживає 26 осіб. Фінансування будинку надходить з боку держави і на 75% з пенсії людей. Охочі та небайдужі люди можуть пожертвувати будинку одяг, продукти, постільну білизну тощо. У будинку працівники виконують різноманітну роботу через брак фінансів. На території закладу є свій город, територією 1,5 гектари. За призначенням лікаря людям роблять масажі. Двічі на рік у пацієнтів беруть аналізи та роблять кардіограму. У будинку для літніх людей проживав чотири роки начальник обленерго Федір Узієнко, начальник залізничної дороги західного регіону Микола Гавриш, проживає зараз Віра Швець хірургічна медсестра, лікар-гінеколог Валентина Іванчук, Вера Детушева та-

кож мешкала в будинку, була медсестрою, яка, ризикуючи своїм життям під час війни, рятувала людей, виносячи їх з поля бою; пізніше її фото розмістили на обкладинці радянського журналу.

Будинок для людей похилого віку підтримує зв'язок із Церквою АСД. Сюди приїжджають члени церкви, проповідують, співають пісні та моляться. За сумлінну працю колектив часто отримував нагороди від влади: Грамота за сумлінну працю, високий професіоналізм від Департаменту соціального захисту населення Чернівецької облдержадміністрації (2015), Грамота за багаторічну сумлінну працю на користь села від в.о. сільського голови (2018), Почесна грамота за сумлінну працю щодо забезпечення належного догляду за людьми похилого віку від Вашківецької міськради (2012), Почесна грамота за сумлінну працю, вагомий внесок у наданні соціальних послуг від Вишницької держадміністрації та районної ради (2018), Грамота за вагомий внесок у становлення, розбудову, процвітання рідного села від сільського голови с. Коритне (2018), Грамота від Вишницького територіального центру соціального обслуговування пенсіонерів та одиноких непрацевдатних громадян (2012).

Це один з адвентистських будинків для літніх людей в Україні, до якого бажають потрапити, тому що тут особлива приємна атмосфера, ситне та здорове харчування і гарне ставлення з боку персоналу. Інший дім милосердя знаходиться в с. Обухівка Дніпропетровської області. Керівник – Рябков Валерій Іванович. Цей дім милосердя – адвентистський заклад, метою якого є допомога бідним, залежним та престарілим. Ідея створення подібного закладу належала Валерію Івановичу. Після водного хрещення і приходу до церкви АСД йому спало на думку створити подібний центр допомоги бідним, залежним та покинутим людям.

У 2001 р. Валерій віддав під це служіння свій власний будинок, біля нього збудували церковне приміщення, церква надала пастора. На цій території був збудований будинок для людей з інвалідністю, в якому сьогодні проживає 40 осіб, і поруч зводиться окрема будівля для престарілих. Проблема у цій справі, зі слів Валерія, полягає в тому, що бракує розуміння та підтримки саме з бо-

ку вірян. Члени Церкви АСД, навіть не всі служителі допомагають у цій непростій роботі. Валерія Івановича надихає радість та посмішки на обличчях тих людей, яким він допомагає.

Близько двох тисяч людей за 18 років відвідало «Дім милосердя». У літній період у закладі буває близько 100 осіб, а взимку – до 140. Відвідувачі абсолютно не вносять ніяких фінансів. Заклад існує на самозабезпеченні, інколи допомагають спонсори або пересічні члени церкви. У ньому приймають нужденних зі всієї України і забезпечують їх усім необхідним. Тут часто проходять заходи на духовну тематику, які проводять служителі з різних адвентистських громад. Валерій Рябков за свою благодійну справу нагороджений медаллю «Почесний громадянин територіальної громади селища Кіровське» (2013).

Також Дім милосердя отримав ряд Грамот та Подяк. Особливість закладу полягає в тому, що він приймає людей досить різних – від бідних до залежних (не всі подібні центри беруть людей різних категорій). Діяльність Валерія сповнена пригод і довіри до Бога, що саме Він допоможе йому. Керівник Дому милосердя розповідає, що коли у них не було запасів картоплі, милосердний Господь дбав про них і послав через людей близько 4 тонн продукту. У 2018 р. була нестача фінансів, Валерій Іванович звернувся по допомогу до одного знайомого, після чого магазин АТБ пожертвував Дому милосердя 50 000 грн.

Особливе місце у соціальній роботі адвентистів посідає мережа магазинів «Едемський сад». Магазин «Едемський Сад» – це магазин смачної і корисної їжі для всіх, кому подобається рослинна дієта. Неважливо, з якої причини люди віддають перевагу натуральній рослинній їжі – за станом здоров'я або з морально-етичних міркувань, на постійній основі або періодично – працівники магазину завжди готові допомогти у виборі потрібних продуктів.

Ідея відкрити такі магазини зародилася одночасно у Сергія Горєва та Валерія Рябова. Валерій запропонував Сергію Горєву взяти на себе організацію цих магазинів. Перші збори представників від кожного магазину відбулися вже у 2009 р., на них обговорювалися питання щодо діяльності, місійної роботи та асортименту продукції магазину. Зараз в Україні існує близько 40 магазинів

«Едемський сад». У магазинах абсолютно чиста, здорова їжа, без смакових домішок, маргарину, соди тощо. Також інколи люди приходять до магазину, щоб просто побути у приємній, Божій атмосфері, яка існує там.

У справі розширення мережі магазинів іноді виникали проблеми з орендою приміщень чи отриманням стартової суми для початку діяльності. Проте наполегливість і розуміння важливості справи давали колективу мужності й оптимізму і, зазвичай, результати були завжди позитивними. Інколи не завжди є підтримка від служителів та від членів церкви. Тому магазини відвідують більше людей-неадвентистів, ніж з церкви АСД.

Кожен магазин має близько 50 відвідувачів у день. Товари в магазинах продаються за доступними цінами. Вони зазвичай нижчі, ніж ринкові або середні. Магазин, крім здорових продуктів харчування, пропонує адвентистську літературу та побутові екологічні засоби на натуральній основі (миючі засоби, шампуні тощо). У магазинах знаходяться «Книги подяк та пропозицій», але зазвичай працівники отримують у великій кількості слова подяки усно. Одна жінка, яку звали Олена, втратила сенс життя. Але коли вона дізналася про магазини «Едемський сад» і почала його відвідувати, їй персонал надав там підтримку і підбадьорив духовно. Пізніше вона прийняла хрещення в ЦАСД. Подібних християнських досвідів багато переживали і переживають працівники магазинів «Едемський сад».

Підсумовуючи вище наведене зазначимо, що отримання Україною незалежності позитивно вплинуло на адвентистську конфесію. Адвентисти активно пропагують ідеї здорового способу життя, відкриваються пансіонати, санаторії та інші оздоровчі заклади на території України. Ми дали характеристику діяльності низки оздоровчих закладів, які наразі займаються наданням послуг у сфері покращення та профілактики здоров'я. Загалом, згідно з проведеним інтерв'юванням, встановлено, що персонал під час формуванні оздоровчих програм орієнтується на поради, викладені у працях християнської письменниці Еллен Уайт, яка стояла у витоків створення адвентистської реформи здоров'я. У більшості ви-

падків відпочиваючи задоволені програми здоров'я та послугами, які надають санаторії та пансіонати адвентистів. Констатуємо, що в цьому дослідженні вдалося не лише представити історію створення, становлення та розвитку закладів здоров'я Церкви АСД в Україні, а й за результатами інтерв'ювання зрозуміти внутрішній мікроклімат та поведінкову етику обслуговуючого та керуючого персоналу, яка загалом орієнтується на принципи біблійної моралі та орієнтується на виконання місійної мети Церкви АСД.

ЛІТЕРАТУРА

1. Балаклицький М. А. *Розвиток протестантської журналістики в Україні: генеза та сучасний стан*: дис. ... д-ра наук із соц. комунікацій: 27.00.04 / Ін-т журналістики КНУ ім. Тараса Шевченка. Київ, 2014. 432 с.
2. Докаш В., Чернушка І. Інституалізація адвентизму в Україні. *Світогляд-філософія-релігія*. 2015. № 8. С. 146–159.
3. Жукалюк Н. А., Любашенко В. И. *История Церкви христиан-адвентистов седьмого дня в Украине*. Киев : Джерело життя, 2003. 320 с.
4. *Історія релігії в Україні: у 10-ти т.* / ред. П. Л. Колодний. Київ-Дрогобич : Сурма С, 2008. Т. 6: Пізній протестантизм в Україні: п'ятидесятники, адвентисти, Свідки Єгови. 632 с.
5. Куриляк В. Напрями медико-санітарної роботи Церкви адвентистів сьомого дня в Україні. *Humanities Science Current Issues*. 2020. Т. 1, № 31. С. 37–44.
6. Недли Н. *Депрессия: как ее победить*. Київ : Джерело життя, 2019. 328 с.
7. Опарін А. А. Біблія як найдавніший звід профілактичної медицини і коронавірусна інфекція. *Церква адвентистів сьомого дня*. URL: <https://adventist.ua/news/analytics/bibliya-yak-najdavnishij-zvid-profilaktichnoyi-medicini-i-koronavirusna-infekciya>
8. Памплон-Роджер Дж. *Здоровое тело. Практическое руководство по уходу за телом, профилактике и лечению заболеваний*. Заокский : Источник жизни, 2018. 336 с.
9. Радулеску Э. *Позаботьтесь о своем сердце*. Київ : Джерело життя, 2009. 112 с.
10. Сігарчук Р. А. *Адвентисти сьомого дня в українських землях у складі Російської імперії (друга половина XIX століття – 1917 рік)*. Полтава : Скайтек, 2008. 324 с.

11. Уайт Э. *Законы здоровья*. Заокский : Источник жизни, 2008. 33 с.
12. Уайт Э. *Медицинский евангелизм*. Заокский : Источник жизни, 1994. 47 с.
13. Уайт Э. *Медицинское служение*. Заокский : Источник жизни, 2010. 335 с.
14. Уайт Э. *Основы здорового питания*. Заокский : Источник жизни, 1997. 498 с.
15. Уайт Э. *Разум, характер, личность*. Заокский : Источник жизни, 2007. 812 с.
16. Уайт Э. *Служение исцеления*. Заокский : Источник жизни, 1996. 516 с.
17. Уайт Э. *Христианское воздержание и библейская гигиена*. Заокский : Источник жизни, 1996. 149 с.
18. Фостер В. *Новый старт*. Заокский : Источник жизни, 2011. 320 с.
19. Хацинский А. *Секреты здоровья и долголетия*. Київ : Джерело життя, 2019. 720 с.
20. Яроцький П. Л., Решетніков Ю. Е. Інституалізація протестантизму як вихід у світ. *Українське релігієзнавство*. 2005. № 35. С. 238–261.
21. Shevchuk V. The development of the healthful lifestyle by the Seventh-day Adventist church in the period of the second commonwealth. *ScienceRise: Pedagogical Education*. 2017. No. 12. P. 23–26.

REFERENCES

- Balaklitsky, M. A. (2014). *Development of Protestant journalism in Ukraine: genesis and current state*. (Doctoral dissertation). Kyiv. [In Ukrainian].
- Dokash, V. & Chernushka, I. (2015). Institutionalization of Adventism in Ukraine. *Worldview-Philosophy-Religion*, 8, 146-159. [In Ukrainian].
- Zhukalyuk, N. A. & Lyubashchenko, V. I. (2003). *History of the Church of Seventh-day Adventist Christians in Ukraine*. Kyiv: Source of life. [In Russian].
- Kolodny, P. L. (Ed.). (2008). *History of religion in Ukraine: in 10 volumes: Vol. 6. Late Protestantism in Ukraine: Pentecostals, Adventists, Jehovah's Witnesses*. Kyiv-Drohobych: Surma S. [In Ukrainian].

Kurilyak, V. (2020). Directions of medical and sanitary work of the Seventh-day Adventist Church in Ukraine. *Humanities Science Current Issues, 1 (31)*, 37–44. [In Ukrainian].

Nedley, N. (2019). *Depression: how to overcome it*. Kyiv: Source of life. [In Russian].

Oparin, A. A. (2020). *The Bible as the oldest collection of preventive medicine and coronavirus infection*. Seventh-day Adventist Church. Retrieved from <https://adventist.ua/news/analytics/bibliya-yak-najdavnishij-zvid-profilaktich-noyi-medicini-i-koronavirusna-infekciya> [In Ukrainian].

Pamplona-Roger, J. (2018). *Healthy body. A practical guide to body care, disease prevention and treatment*. Zaoksky: Source of Life. [In Russian].

Radulescu, E. (2009). *Take care of your heart*. Kyiv: Source of life. [In Russian].

Sitarchuk, R. A. (2008). *Seventh-day Adventists in the Ukrainian lands as part of the Russian Empire (second half of the XIX century-1917)*. Poltava: Skytech. [In Ukrainian].

White, E. (1994). *Medical evangelism*. Zaoksky: Source of Life. [In Russian].

White, E. (1996). *The ministry of healing*. Zaoksky: Source of Life. [In Russian].

White, E. (1997). *The basics of a healthy diet*. Zaoksky: Source of Life. [In Russian].

White, E. (2007). *Mind, character, personality*. Zaoksky: Source of Life. [In Russian].

White, E. (2008). *Health laws*. Zaoksky: Source of Life. [In Russian].

White, E. (2010). *Medical ministry*. Zaoksky: Source of Life. [In Russian].

White, E. (1996). *Christian abstinence and biblical hygiene*. Zaoksky: Source of Life. [In Russian].

Foster, W. (2011). *New start*. Zaoksky: Source of Life. [In Russian].

Khatsinsky, A. (2019). *Secrets of health and longevity*. Dzhereho life. Kyiv: Source of life. [In Russian].

Yarotsky, P. L. & Reshetnikov, Yu. E. (2005). Institutionalization of Protestantism as a way out into the world. *Ukrainian Religious Studies*, 35, 238-261. [In Ukrainian].

Shevchuk, V. (2017). The development of the healthful lifestyle by the Seventh-day Adventist church in the period of the second commonwealth. *ScienceRise: Pedagogical Education*, 12, 23-26.

Valentyna Kuryliak

Candidate of Philosophical Sciences (Ph.D.), Doctoral Student of the Department of Culturology and Philosophy, National University «Ostrog Academy», Head of the Department of Philosophy, Theology and Church History, Ukrainian Institute of Arts and Sciences; Bucha, Ukraine; e-mail: v.kuryliak@ugi.edu.ua; ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5245-9700>

Philosophy and practice of a healthy lifestyle of the Seventh-day Adventist Church in Ukraine

Abstract

The peculiarities of the philosophy and practices of realization of the principles of a healthy way of life by the Seventh-day Adventist Church in Ukraine are considered. It has been established that the social and cultural changes caused by Ukraine's independence have contributed to the opening of sanatoriums, boarding houses, and health centers by Adventist believers. It has been stated that since 1991, Adventists have generally conducted short-term health programs and exhibitions, but over time have shifted to the Western system of providing services based on permanent health facilities. The philosophy and practices of the Church's implementation of a healthy lifestyle are outlined Seventh-day Adventists in Ukraine in the context of the work of medical, sanatorium and health facilities that belong directly to this religious organization. The practical novelty of the study is based on interviews with health care managers who were directly involved in the establishment of health facilities and the implementation of various Adventist health programs. It was found that representatives of other Protestant and Orthodox denominations who visited the recreation centers changed their minds about Adventism and Adventists, which, in turn, contributed to the creation of an atmosphere of religious tolerance and tolerance for each other. The activities of the inspected health cen-

ters, sanatoriums and boarding houses mainly carry out the mission of the Seventh-day Adventist Church, and the performers (staff) see their contribution to the service of God in the prevention of diseases and rehabilitation of patients. In addition, in the institutions we have studied, special attention is paid to teaching about the principles of a healthy lifestyle, proper nutrition, hydrotherapy and more. It is determined that the process of implementing health programs is based on the principles of Christian ethics, which managers and staff try to follow, seeing it as fulfilling Christ's mission on earth, especially in the field of restoring and preventing the health of sanatorium visitors.

Keywords: *philosophy of health, practice of healthy lifestyle, Seventh-day Adventist Church.*